

Sinds het einde van de 20ste eeuw zijn er als gevolg van technologische ontwikkelingen nieuwe mogelijkheden ontstaan om data te verzamelen en te analyseren. De opkomst van 'big data' en de toegenomen mogelijkheden van artificiële intelligentie in de 21ste eeuw zijn met veel interesse omarmd door de politie.

'intelligent' cameratoezicht in België, maar ook elders in Europa.⁵ Dit roept de vraag op of de huidige controlemechanismen voldoende zijn om alle burgers te beschermen tegen de mogelijke gevolgen van het gebruik van algoritmische surveillance door de politie.

20ste eeuw is er in het Westen een stijging van de samenwerking met de private sector en spelen private

1 Rosamunde van Brakel is hoofddocent, TILT, Tilburg University en docent LSTS, Vrije Universiteit Brussel.

3 Zoals de Europese politie- en justitie richtlijn die vertaald is in de Belgische wetgeving en ook de voorgestelde Europese wet op de artificiële intelligentie.

4 Hier werd al eerder voor gewaarschuwd zie: R.V. Ericson en K.D. Haggerty, *Policing the Risk Society*, Oxford, Oxford University Press, 1997.

5 Algorithm Watch, *Automating Society Report 2020*, AW AlgorithmWatch gGmbH, 2020, beschikbaar: <https://automatingsociety.algorithmwatch.org>, spelers een steeds grotere rol in politiewerk.

Een van de gevolgen is een toename van sociale

6 I. Loader, «Consumer culture and the commodification of policing», *Sociology* 1999, 33 , 373-392.

7 S. Zuboff, *The age of surveillance capitalism. The Fight for a human future at the new frontier of power*, Londen, Profile Books, 2018.

Politiestudies 2020, 55, 139-160; D. Wilson, «Platform policing and the real-time cop», *Surveillance & Society* 2019, 17 , 69-75.

9 Dit is een algemene ontwikkeling in de maatschappij. De Coronalert-app is hier een mooi voorbeeld van waarbij Europese landen afhankelijk zijn van Google en Apple's infrastructuur om de app te verspreiden. Zie <https://www.esat.kuleuven.be/cosic/sites/corona-app/nl/>. *Politiestudies* 2020, 55, 139-160.

11 K. D. Haggerty en R.V Ericson, «Surveillant assemblage», *The British Journal of Sociology* 2000, 51: 605-622.

12 Zie de onthullingen van Edward Snowden over NSA-surveillance praktijken, E. Macaskill en G. Dance, «NSA-files Decoded. What the revelations mean for you», *The Guardian* 1 november, 2013, beschikbaar: <https://www.theguardian.com/world/interactive/2013/nov/01/snowden-nsa-files-surveillance-revelations-decoded#section/1>.

13 P. Fussey en D. Murray, «Independent report on the London Metropolitan Police service's trial of live facial recognition technology», *Human Rights and Big Data Project University of Essex*, 2019, beschikbaar: <https://48ba3m4eh2bf2sksp43rq8kk-wpengine.netdna-ssl.com/wp-content/uploads/2019/07/London-Met-Police-Trial-of-Facial-Recognition-Tech-Report.pdf>; Algorithm Watch . *Automating Society Report 2020*.

Het huidige juridisch kader

Zoals deze bijdrage duidelijk maakt, zetten sociotechnische ontwikkelingen traditionele controle- en handhavingsmechanismen onder druk. De vraag stelt zich of het huidige juridisch kader voldoende is om met deze drie ontwikkelingen om te gaan en effectieve democratische waarborgen te voorzien.

Het juridisch kader wordt vandaag gevormd door de regels aangaande de gegevensbescherming.

De controle-instrumenten die daarbij momenteel ingezet worden voor de verwerking van gegevens door middel van AI, zoals toezichtsorganen, functionarissen voor gegevensbescherming en gegevensbeschermingseffectbeoordelingen, zijn vaak beperkt in hun reikwijdte. De focus ligt grotendeels op informatieveiligheid en de formele naleving van het wettelijk kader.

Transparency, PMLR 81, 2018, 160-171q.

23 R. Van Brakel, «Pre-Emptive Big Data Surveillance and its Empowering Consequences: The Case of Predictive Policing», in B. Van der Sloot, E.